

Educația poporului în alte țări

— A d a u s —

Educația Poporului în Finlanda (I)

I. *Educația populară din inițiativă liberă.* Finlanda e mai cu seamă țară agricolă. Din populația ei de $3\frac{1}{2}$ milioane, 83% trăiesc la țară. Desimea populației e de 10,4 pe km. pătrat. Abia în cei din urmă 50 de ani industria a luat o mai mare însemnătate și a atras lucrători în orașe și în ținuturi industriale. Numărul orașelor e astăzi de 54, cu o populație trecând cu puțin peste 600.000. Cu toată neînsemnătatea lor economică și industrială, orașele sunt centre de cultură, mai ales orașele universitare (dela 1640 Turku și dela 1828 Helsinki), pe care, datorită rostului lor în educație, poporul s'a învățat să le numească „inima” țării. Pe lângă universitatea din Helsinki și școlile superioare cu vreo 5000 de studenți, mai sunt 2 universități mai mici la Turku.

Cu toate acestea ar fi nedrept să se spuie că țărănimia finlandeză n'ar avea o cultură a ei, venită dintr'o vreme care nu poate fi hotărâtă anume, dar e sigur că se întinde cu mult îndărăt în secolele trecute, se pare chiar înainte de pătrunderea creștinismului în 1157. Ca dovadă folklorul, epic și liric, alături de marea înțelepciune populară închisă în proverbe, vrăji și ghicitori, care există de sute de ani, păstrată numai prin viu grai și culeasă în secolul al XIX-lea și publicată în formă literară. Acest folklor și în deosebi Kalevala (1835) sunt astăzi temelia literaturii finlandeze. Activitatea de inițiativă liberă pentru dezvoltarea educației poporului a dat o tot mai mare luare aminte folklorului amintit, a cărei valoare este în afară de orice tăgăduială. El a pierit în forma veche orală, dar în forma literară este astăzi un obiect de învățământ.

Cultura s'a răspândit în Finlanda în mare parte din Suedia prin mijlocirea orașelor. Finlanda a fost unită politiceste cu Suedia timp de 6 secole, dela 1200—1809. În acest din urmă an ea a fost unită cu Rusia, de care s'a desfăcut prin războiul cel mare în 1917. Civilizația apuseană a pătruns în țară în forma creștinismului catolic, înlocuit la începutul secolului al XVI-a de luteranism. Foarte puțini oameni sunt greco-catolici. În 1922 s'a votat legea libertății religioase (luteranii numără astăzi 97,1%, gr. cat. 1,7%, ceilalți 1,2%).

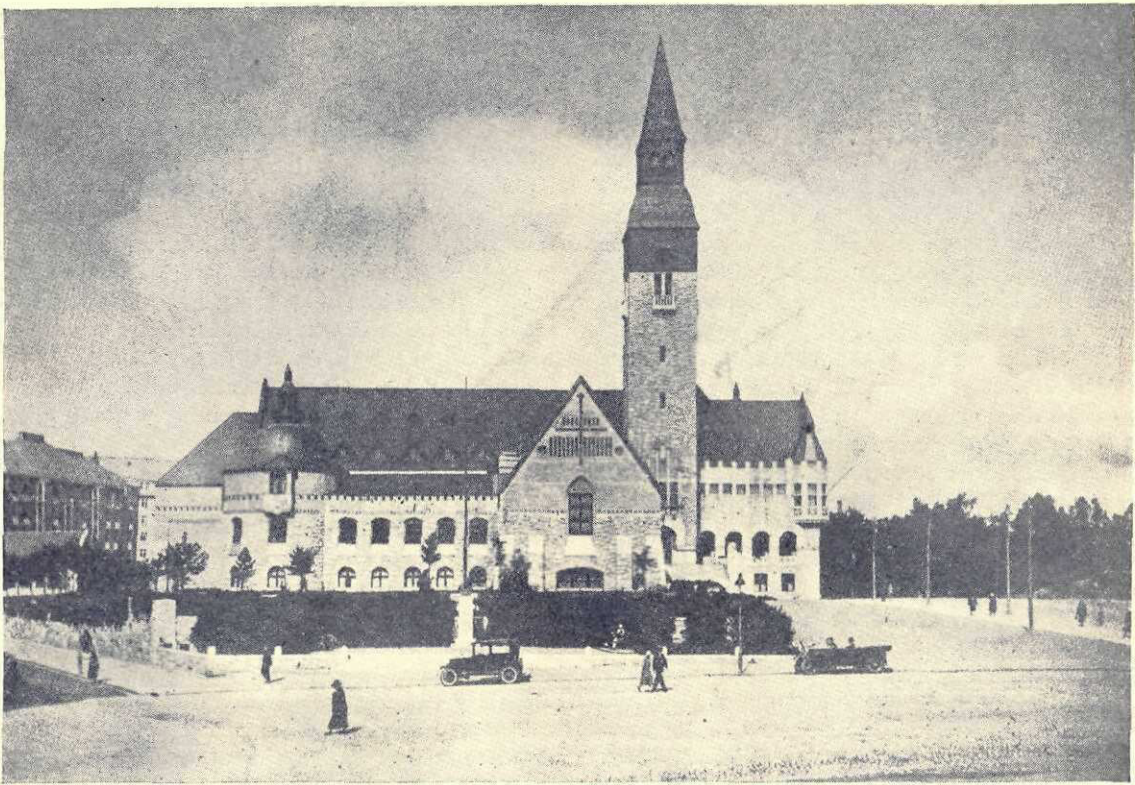
Luteranismul a avut o înrăurire vădită asupra educației poporului. Clerul a învățat poporul să citească în cele mai largi cercuri.

Învățământul laic s'a răspândit foarte încet. La început nu erau școli decât în orașe. La începutul sec. al XVIII-lea s'au propus și alte obiecte de învățământ decât religia. Legea organizării școlilor publice elementare s'a votat în 1806 și un mare număr de școli de acest fel s'a înființat, cu toate că o lege a învățământului obligator n'a existat până în 1920. Mai sunt încă oameni vârstnici care n'au primit educația elementară într'o școală publică (în 1920 numai 0,8% din populația trecută de 15 ani era fără știință de carte).

Pricina pentru care educația poporului s'a dezvoltat așa de târziu este că până în a doua jumătate a secolului trecut oamenii educați făceau parte din populația puțină de limbă suedeză, deosebită cu totul de ceice vorbeau limba fineză și față de cari nu erau decât un fragment (populația de limbă suedeză este astăzi cam de 11%). În zilele noastre sunt de trei ori mai multe școli de limbă fineză decât suedeză și între studenții dela universitatea de stat trei sferturi vorbesc fineza. Majoritatea profesorilor universității sunt și ei oa-

Piatra de hotar dintre Finlanda, Suedia și Norvegia

Muzeul Național din Helsinki

meni de limbă fineză. Întâia școală secundară de limbă fineză s'a înființat numai în 1858.

Activitatea din inițiativă particulară pentru educația adulților a fost începută de oameni cu o educație secundară și universitară. Studenții universitari mai cu seamă au simțit nevoia educației poporului la ei acasă. Încă din 1840 asociațiile studențești, organizate pe bază teritorială, publicau cărți de folklor și, după 20 de ani, au început să ție „conferințe populare”. Din timp în timp acțiunea aceasta a luat proporții uriașe, mai ales când s'au pornit încercări după 1890 să se rusifice țara. Puși în fața unei asemenea primejdii studenții au luat alte măsuri în domeniul educației poporului. S'au înființat de pildă școli acasă care să dea instrucție primară adulților prin cursuri și conferințe din istoria țării ș. a.

Cu toate că în acțiunea pentru educația poporului luau parte profesori universitari și de școli secundare, ea avea firește un caracter experimental și năzuia să desvolte luarea aminte a tinerilor profesori mai mult decât să convingă pe elevi pentru un studiu activ și productiv. Activitatea liberă pentru educația poporului a căpătat un nou îndemn atunci când s'au deschis pela 1890, Școlile populare superioare după modelul celor din Danemarca.

O creștere în multe laturi s'a vădit în această sferă de preocupări începând din acest timp. Foarte caracteristic pentru dezvoltarea acțiunii este faptul că s'au alcătuit multe organizații populare anume ca s'o sprijine, și care în schimb erau încurajate de diferite ramuri ale populației, ca plugari și muncitori. Astfel, tinerii țărani înșiși au pus la cale societăți extensive de cultură, atât în domeniul moral cât și în cel

cultural. O mare mișcare începuse mai de curând prin activitate liberă pentru educația poporului printre populația muncitoare. Antagonismul de clasă, care crescuse cu timpul punând în opoziție diferitele tendințe naționale, a contribuit într'o măsură însemnată la crearea de grupuri în opera educației și a făcut-o să fie în atârnare de aceste tendințe sociale deosebite. Când, de altminteri s'au alcătuit un mare număr de organizații particulare de educația adulților, opera aceasta a fost întreprinsă cam la întâmplare și a fost lipsită de centralizare care i-ar fi dat un scop și un cuprins hotărâtor, fără s'o supună vreunui nepotrivit regim de constrângere.

II. *Școli populare superioare.* - Încă din 1860 Yrjö Koskinen, un profesor de istorie și alți prieteni ai educației adulților din Finlanda au cerut înființarea de școli populare superioare după sistemul danez și în douăzeci de ani s'a pregătit terenul pentru împlinirea planurilor în legătură cu aceste așezăminte. „Kansanvalistusseura” (Societatea pentru înaintarea educației poporului) a luat inițiativa și în 1889 s'au ivit întâile școli populare superioare din țară: o școală de limbă fineză la Kangasala, mai cu seamă de cusătură pentru fete, și o școală de limbă suedeză la Porvoo, care la început a fost o școală de seară, dar s'a dezvoltat mai târziu într'o școală populară superioară regulată.

La începutul decadei următoare, când a început să se simtă apăsarea rusească, s'a dat un avânt crescând înființării de școli populare superioare. Societăți studențești au dat burse unora dintre membri, care să-i puie în măsură să studieze în Scandinavia și mai ales în Danemarca. La întoarcere ei au procedat la înființarea de școli asemănătoare. Două așeză-

mintea de limbă suedeză au început activitatea în toamna lui 1891, și în toamna următoare s'au deschis 4 școli populare superioare de limbă fineză. De atunci s'au întemeiat aproape în fiecare an altele noi în toată țara. Patru din ele au fost închise. Astăzi se găsesc 54 de școli populare superioare active, dintre care 40 de limbă fineză și 14 suedeză. Fiecare provincie își are propriile școli, inclusiv Laponii. În regiunile hotarului de răsărit se găsesc opt.

În școlile populare superioare atât profesorii cât și elevii sunt interni, elevii primind întreaga pensie. Profesorii și elevii școlii alcătuiesc astfel într'un fel o mare familie, care pe tot timpul cât țin studiile lucrează la programul cultural de disdedimineață până noaptea târziu. Obiectele de studiu în școlile populare superioare fineze sunt în cea mai mare parte următoarele: religia, literatura, istoria-națională, generală și a bisericii, chestiuni sociale și economie politică, științe naturale, agricultură, geografie, igienă, aritmetică, contabilitate, lucru manual, economie domestică, muzică și gimnastică.

Școlile populare superioare fineze se deosebesc astfel de celelalte, în care învățământul se mărginește de cele mai multe ori la subiecte de cultură generală. În școala populară superioară fineză instrucția și lucrul practic se predau și în materii folosite pentru viața de toate zilele, cum sunt o meserie pentru băieți, cusutul, țesutul și gospodăria pentru fete. Dealtminteri când s'au înființat întâile școli superioare populare complete, ideea coeducației câștigase o atare popularitate încât nici gând n'a mai putut fi de întocmirea unor așezăminte deosebite pentru băieți și fete, așa încât învățământul este mixt și la fel pentru ambele sexe.

Ca o urmare școlile populare superioare finlandeze au

nevoie de clădiri încăpătoare, pe lângă locuință, mai multe săli de studiu, săli de lectură cu biblioteci, săli de lucru pentru meșteșuguri și cusut și o bucătărie pentru pregătirea hranei și învățatură. Dacă numărul elevilor trece de o sută, după cum e cazul în mai multe școli populare superioare, întinderea clădirilor trebuie să crească în măsură. În anul școlar

1927—1928, numărul elevilor înscriși în școlile populare superioare ale țării a fost următorul: în cele 39 școli de limbă fineză 2455 și în cele 14 de limbă suedeză 521, sau la un loc 2976. În același timp a funcționat următorul număr de profesori regulat: în așezămintele fineze 93 bărbați și 130 femei sau la un loc 223, și în cele suedeze 26 de bărbați și 22 femei, sau la un loc 48, adică peste tot 271.

Proprietarii școlilor populare superioare sunt așezămintele înființate în acest scop, câteva sunt proprietatea unor societăți colective, iar una este o dotație. Nici una nu e proprietatea unor persoane particulare. Fiecare a fost urmarea unei dorințe locale de educație mai înaltă și a fost sprijinită în întregime de popor, în întâia perioadă a existenței din contribuții benevole. Până în 1907 școlile populare superioare n'au primit subvenții dela stat. E adevărat că începând dela 1894 ele au avut un mic ajutor dela stat pentru predarea de materii practice, dar atunci trebuiau să se numească școli de gospodărie. Parlamentul Finlandei neatârnat a regulat definitiv subvenționarea școlilor

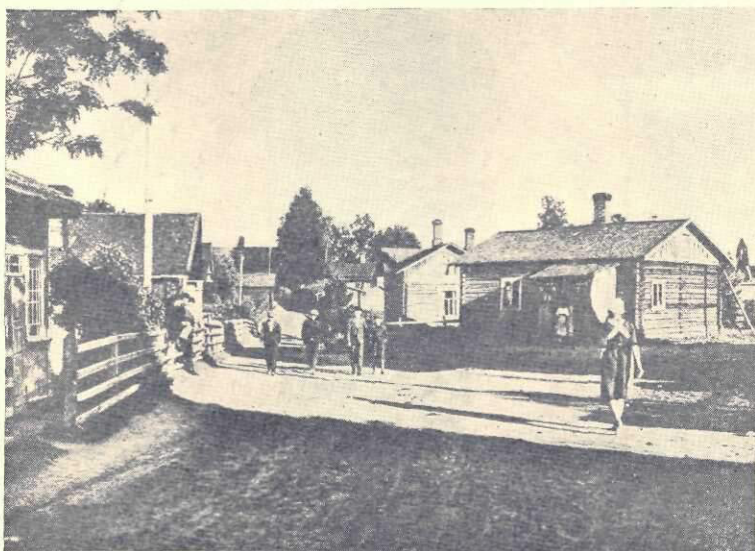
populare superioare printr'o lege trecută în 1925, care cuprinde următoarele prevederi:

Școlile populare superioare vor primi următorul ajutor dela guvern:

1. O subvenție anuală de bază de 50.000 mărci; când școala populară superioară e așezată într'o regiune de gra-

Satul Pargas

Stradă din satul Hämeenkyrö

niță sau într'un district sărac subvenția poate fi crescută cu 25%.

2) O subvenție anuală după numărul elevilor, 900 de mărci de fiecare elev, care ajunge limita minimă prescrisă de vârstă, întrucât numărul elevilor nu trece peste o sută, după care subvenția e de 600 de mărci de elev.

3) Sporuri treptate profesorilor, cu 5, 10 sau 15 ani de serviciu fără greș, celor cu pregătire academică sau certificate oficiale 1000 de mărci, iar celorlalți 750 mărci.

4) O participare la clădirile proprii de 20% din costul total, sau când școala e așezată în regiuni de graniță sau într'un district sărac 30%; o alocație de 1% din valoare pentru întreținerea clădirilor; evaluarea e făcută de guvern.

Se dă 2/3 din cost pentru echipare.

Experiența a arătat că în general această subvenționare a Statului acopere ceva mai mult de 40% din cheltuielile totale ale școlilor populare superioare; de aceea s'a ridicat chestiunea necesității creșterii subvențiilor statului.

Alte condiții pe care trebuie să le îndeplinească școlile populare superioare ca să obție subvenție sunt: timpul obișnuit de studii să continue cel puțin 24 de săptămâni (începutul cursurilor are loc de obicei la 1 Noembrie); numărul mediu de elevi la 2 ani consecutivi să fie cel puțin de 30; iar profesorii să fie calificați.

Z. CASTREN

